

การพัฒนาเครื่องมือการวัดทักษะอาชีพของคนในชุมชนฐานราก
ต่อการสร้างรายได้ในท้องถิ่น เขตพื้นที่อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

Development of an Occupational Skill Inventory for Local People Who Need
an Income Increasing at Sobprab District, Lampang

¹พงศ์วัชร ฟองกันทา (Pongwat Fongkanta)

²อัมเรศ เนตาสีทธิ (Ammaret Netasit)

³เศรษฐวิชัย ชโนวรรณ (Setthawit Chanowan)

⁴เบญจมาศ พุทธิมา (Benjamas Puthima)

⁵สุวรรณี เครือฟุ้ง (Suwannee Kruaphuang)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

(Faculty of Education, Lampang Rajabhat University)

Email: pongwat@live.lpru.ac.th

Received September 14, 2021; **Revised** September 30, 2021; **Accepted** February 5, 2022

Abstract

The aim of this study was to 1) develop and test the psychometric property of occupation skill inventory and 2) analyze the growth of occupational skills of local people at Sobprab district, Lampang. The design of this research was research and development. The procedure of developing scale and analyzing the growth of occupational skills appeared in three phases. Phase I: Creating an occupation skill inventory. Phases II: Developing and testing psychometric property of occupation skill inventory. Data were collected from 9 experts by using purposive selection and 30 local people by using simple random sampling. Phase III: Analyzing the growth of occupational skills of 45 local people that samples were selected by voluntary selection. Data were analyzed by using descriptive statistics include of mean, standard deviation, the content validity ratio (CVR) analysis, analysis of relativity by Cronbach's alpha tests, and also t-test. The results revealed that 12 items reached the criterion of content validity and had a great discriminant score to discriminate people who had an occupation skills difference. The initials evidence of the reliability of occupation skill score reported the moderate level with Cronbach alpha equal 0.63. Furthermore, the result of the growth of

occupational skills revealed that the posttest score of occupational skills was significantly higher than the pretest score of occupational skills at the .05 level of significance.

Keywords: Occupational skill measurement; Local people; Local income generation

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและตรวจสอบเครื่องมือวัดทักษะอาชีพ และ 2) วิเคราะห์พัฒนาการของทักษะอาชีพของคนในชุมชน เขตพื้นที่อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง การวิจัยนี้เป็นการรูปแบบการวิจัยและพัฒนา โดยดำเนินการ 3 ระยะดังนี้ ระยะที่ 1 การสร้างแบบวัดทักษะอาชีพของคนในชุมชน ระยะที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบวัดทักษะอาชีพของคนในชุมชน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน จากการเลือกแบบเจาะจง คนในชุมชนจำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย และระยะที่ 3 การวิเคราะห์ทักษะอาชีพของคนในชุมชนจำนวน 45 คน ได้มาโดยการเลือกแบบอาสาสมัคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาด้วยเทคนิค CVR วิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่าแบบวัดทักษะอาชีพมีข้อคำถาม 12 ข้อคำถามผ่านเกณฑ์ค่าความตรงเชิงเนื้อหาและสามารถจำแนกความสามารถของผู้ตอบได้ดี ความเที่ยงของแบบวัดทักษะอาชีพมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.63 ซึ่งมีค่าความเที่ยงปานกลาง และผลการวัดพัฒนาการทักษะอาชีพของคนในชุมชนพบว่า ทักษะอาชีพของคนในชุมชนหลังจากการได้รับการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การวัดทักษะอาชีพ; คนในชุมชน; การสร้างรายได้ในท้องถิ่น

บทนำ

การพัฒนาทักษะในอาชีพตามความต้องการของแต่ละบุคคลเพื่อนำไปสู่ทิศทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ด้วยการพัฒนาความเชี่ยวชาญในอาชีพเดิม เป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพเดิมในชุมชนโดยจะต้องมีความสอดคล้องกับต้นทุนที่มีในท้องถิ่นเป็นสำคัญ (Department of skill Development, 2018) การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพเป็นสิ่งสะท้อนถึงความก้าวหน้าในการทำงานที่แสดงถึงความเติบโตในอาชีพของตน ให้กลายเป็นคนที่มีศักยภาพ ในการพัฒนาทักษะฝีมือนั้น หน่วยงานเหล่านี้มีประสบการณ์การทำงานกับชุมชนท้องถิ่นหรือพื้นที่โดยใช้การเรียนรู้เป็นฐาน มีความพร้อมด้านเครื่องมือ อุปกรณ์และความเชี่ยวชาญจากบุคลากรในแต่ละหน่วยงาน สถาบันการศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้เข้ามาส่งเสริม สร้างการมีส่วนร่วมการทำงานร่วมกับชุมชน จนก่อให้เกิดการบูรณาการของการทำงานในพื้นที่ร่วมกัน เชื่อมโยงเครือข่ายทั้งในและนอกชุมชน ซึ่งมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบูรณาการ สร้างการมีส่วนร่วมของพัฒนาอาชีพพร้อมกับชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอสบปราบ

จากการเข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาพร้อมกับชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของวางแผนและการพัฒนาดังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 มาตรา 5 ส่งเสริมการศึกษา

วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทย โดยส่วนหนึ่งของจุดประสงค์นี้คือเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเครื่องมือสำรวจและประเมินทักษะความพร้อมของทรัพยากรมนุษย์และนำข้อมูลที่มีคุณภาพไปใช้เพื่อการวางแผนพัฒนาทักษะต่าง ๆ (Equitable Education Fund, 2018) จากที่ความสำคัญกล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่าการสำรวจและประเมินทักษะความพร้อมของทรัพยากรมนุษย์ เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการประเมินทักษะ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนและพัฒนาทักษะอาชีพ ซึ่งทักษะอาชีพเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ความสามารถ ที่ในการปฏิบัติงาน การจัดการแก้ปัญหาในอาชีพเฉพาะ ทั้งนี้การได้มาของข้อมูลการประเมินที่ดี ได้มาจากเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ (Kanchanawasri, 2009) การพัฒนาเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพจึงเป็นกระบวนการสำคัญกระบวนการหนึ่งที่ต้องดำเนินการเพื่อได้รับข้อมูลที่พร้อมและมีคุณภาพต่อการนำไปใช้ (Pasiphol, 2013)

นอกจากนั้น จากการค้นพบเครื่องมือที่ถูกลำเลียงไว้หรือประเมินทักษะส่วนใหญ่เป็นแบบมาตรฐานค่า และการประเมินตนเองที่เน้นสอบถามการรับรู้ในตนเอง อาจทำให้เกิดการโต้ตอบที่บิดเบือนจากความเป็นจริงได้มากและพบการใช้เครื่องมือวัดในกลุ่มคนที่มีความหลากหลาย พร้อมทั้งยังไม่พบการพัฒนาแบบวัดทักษะอาชีพเฉพาะกลุ่มวัยทำงาน ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะในอาชีพของคนในชุมชนเขตพื้นที่อำเภอสบปราบที่มีคุณภาพที่มีลักษณะเฉพาะแบบถามตอบสองตัวเลือก เพื่อเป็นแนวทางเลือกใหม่และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการส่งเสริมทักษะในอาชีพของคนในชุมชนจากเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและข้อมูลทักษะคนในชุมชนในการวางแผนและบริหารจัดการการพัฒนาในอนาคตและมีฐานข้อมูลทักษะอาชีพของคนในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและตรวจสอบเครื่องมือวัดทักษะอาชีพของคนในชุมชน เขตพื้นที่อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง
2. เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการทักษะอาชีพของคนในชุมชน เขตพื้นที่อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

ขอบเขตการวิจัย

ด้านเนื้อหา ศึกษาทักษะอาชีพการทำงาน ที่ประกอบด้วยด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว การปลูก และการดูแลข้าวระหว่างการปลูก ของคนในชุมชนฐานรากในเขตพื้นที่อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

ด้านตัวแปรที่ศึกษา ในการวิจัยนี้คือ ทักษะอาชีพของคนในชุมชน

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (subject matter experts) จำนวน 9 ท่าน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) และคนในชุมชนฐานรากเขตพื้นที่อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง โดยกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ คือ คนในชุมชน ตำบลสบปราบ จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ในการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 และจำนวน 45 คน ได้มาจากการเลือกแบบอาสาสมัคร (voluntary selection) ในการดำเนินการวิจัยระยะที่ 3

ขอบเขตพื้นที่ในการวิจัย คือ ตำบลหัวทุ่ง อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 – สิงหาคม พ.ศ. 2563

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือการประเมิน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพื่อการได้มาซึ่งเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ การสร้างและพัฒนาแบบวัดต่าง ๆ อาจแตกต่างกันไปตามประเภทของแบบวัดนั้น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้วิจัยจะเป็นผู้ดำเนินการสร้างด้วยตนเองในทุกขั้นตอน โดยมีกระบวนการวางแผนและดำเนินการสร้างที่เป็นระบบ Kanchanawasri (2009) ได้กล่าวถึงการดำเนินการไว้ โดยเริ่มแรกต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการวัด จากนั้นกำหนดขอบเขตและองค์ประกอบของสิ่งที่ต้องการวัด เพื่อนำมากำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ (operational definition) จากนั้นจัดทำตารางแสดงโครงสร้างเพื่อคัดเลือกหรือกำหนดสัดส่วนของตัวแทนของสิ่งที่ต้องการวัด เมื่อได้โครงสร้างสัดส่วนเรียบร้อยแล้ว จึงนำเข้าสู่ในกระบวนการร่างข้อคำถามและทบทวนข้อคำถาม แล้วนำไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา อาจทำได้ด้วยวิธีการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและพร้อมนำไปทดลองใช้เบื้องต้นต่อไป หลังจากนั้นดำเนินการประกอบข้อคำถามและส่วนประกอบต่าง ๆ เป็นแบบวัดและเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ วิเคราะห์และรายงานผลการค้นพบ ซึ่งการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดด้านความตรง (validity) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของเครื่องมือในการวัดสิ่งที่ต้องการวัด นอกจากนั้นสิ่งหนึ่งที่สำคัญคือ การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดด้านความเที่ยง (reliability) เป็นการตรวจสอบความคงเส้นคงวาหรือความคงที่ของผลการวัดที่ได้จากการวัดซ้ำหรือการวัดเพียงครั้งเดียว

Hendrickson, Huffu & Luecht (2010) กล่าวถึงขั้นตอนการเครื่องมือที่ใช้วัดที่มีลักษณะเฉพาะ โดยเริ่มจากการระบุคุณลักษณะที่สำคัญ กำหนดคุณลักษณะย่อยที่ต้องการจะวัดลงในลักษณะเฉพาะของเครื่องมือที่ใช้วัดและควรได้รับการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ การร่างลักษณะเฉพาะของเครื่องมือที่ใช้วัดและการนำร่างลักษณะเฉพาะของแบบวัดไปตรวจสอบความคุณภาพ ความมั่นใจว่าสามารถวัดคุณลักษณะได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการวัด และเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาให้เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดตามลักษณะเฉพาะที่จะพัฒนาขึ้น จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยกับเครื่องมือที่ใช้วัดที่พัฒนาขึ้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการพัฒนาลักษณะเฉพาะของแบบวัดให้มีคุณภาพ

สรุปได้ว่าการพัฒนาเครื่องมือการประเมินทักษะจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนโดยละเอียดจากการกำหนดจุดมุ่งหมายของการวัด องค์ประกอบของสิ่งที่ต้องการวัด สร้างข้อคำถาม ตรวจสอบคุณภาพจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ไปจนถึงการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ทั้งจากการนำไปทดลองใช้หรือการนำไปใช้จริง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีคุณภาพพร้อมการใช้งานและยังสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการให้ผลสะท้อนพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงทักษะหรือพฤติกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะอาชีพ

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ (Theory of Vocational Development) (Super & Crites, 1968) กล่าวถึง การพัฒนาอาชีพจะเริ่มจากความสนใจ วุฒิภาวะ ความสามารถของตนเองรวมทั้งส่งต่อการทดลองงานในระดับของการใช้ความสามารถที่สูงขึ้น มีโอกาสพัฒนาอัตมโนทัศน์เกี่ยวกับงาน วิธีการพัฒนาอาชีพนั้น เกิดจากผลการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาอัตมโนทัศน์ทำให้บุคคลได้รู้จักตนเองในประเด็นของความสนใจ ความสามารถ ความถนัด นำไปสู่การพัฒนาที่ผสานเข้ากับโอกาสที่มาถึง นอกจากนั้นการพัฒนาทักษะในตัวบุคคลสามารถลงมือปฏิบัติจริงเพื่อการมีประสบการณ์ไปพร้อมกับการแสวงหาความรู้ สังเกต รวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบ

สร้างแนวคิดจากสิ่งที่เรียนรู้และทดสอบในสถานการณ์จริงอีกครั้ง ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Johnson, 1993)

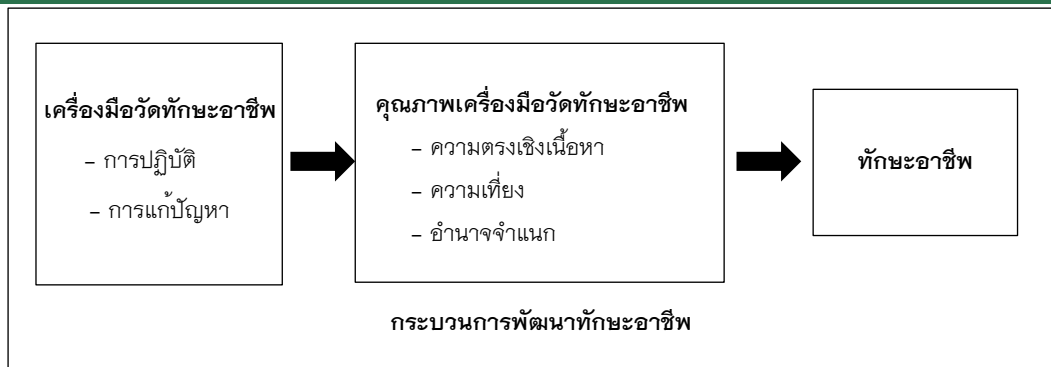
ทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ การประกอบอาชีพทุกชนิดบุคคลควรมีความรู้ ความสามารถเฉพาะในอาชีพนั่น ๆ และมีทักษะที่จำเป็นเพื่อที่จะสามารถประกอบอาชีพนั่น ๆ ได้สำเร็จ ทักษะที่จำเป็นที่ควรพัฒนาตนเองในการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย (1) ทักษะกระบวนการทำงาน เป็นการเรียนรู้กระบวนการทำงานและลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเองโดยมุ่งเน้นการฝึกวิธีการทำงานอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในงานทั้งการทำงานเป็นรายบุคคลและการทำงานเป็นทีม (2) ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ในการทำงานต้องประสบพบเจออุปสรรคปัญหา ดังนั้นจึงต้องหาทางจัดการแก้ปัญหา เข้าใจและคิดแก้ปัญหาได้อย่างเด็ดขาดทันทั่วทั้ง (3) ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างชาญฉลาด การพัฒนาตัวเองให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ควรฝึกทักษะบุคลิกนิสัยยืดหยุ่น ประนีประนอม สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ แลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้อื่นเสมอ (4) ทักษะการเรียนรู้ การปฏิบัติงานนั้นมีความท้าทายเกิดขึ้นในงานเสมอ มีสิ่งใหม่ที่เข้ามาพร้อมการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ ดังนั้นการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา ใฝ่เรียนรู้จะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น (Kelly & Bridges, 2005) และสิ่งที่ผลักดันให้เกิดความสำเร็จในอาชีพ คือ ความต้องการมุ่งความสำเร็จ ความกระตือรือร้นและไม่หยุดนิ่ง การใฝ่เรียนรู้ มุ่งสร้างความสัมพันธ์ใฝ่อาณานั้น บนฐานของทฤษฎีแมคเคิลแลน (McClelland Theory) (McClelland, 1985) สิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อการพัฒนาความเชี่ยวชาญ สมรรถนะความก้าวหน้าในอาชีพของตนเอง

อาชีพเกษตรกรรมทำนาปลูกข้าว เป็นอาชีพที่ประชากรในอดีตส่วนใหญ่เพื่อเลี้ยงชีพ จนมาถึงปัจจุบันก็ยังเป็นอาชีพที่ยังคงประกอบอาชีพนี้มากเช่นกัน การทำนาปลูกข้าวมีภูมิปัญญาท้องถิ่นทางด้านเกษตรกรรมมากมายแตกต่างกันไปตามพื้นที่ รวมทั้งมีการพัฒนารูปแบบการทำนาให้เหมาะสมตามยุคสมัย ผู้ประกอบอาชีพทำนาในปัจจุบันมีการพัฒนาตนเอง โดยศึกษาหาองค์ความรู้ที่นำมาพัฒนาศักยภาพการผลิตเพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงมีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะ ความชำนาญในอาชีพ ทั้งองค์ความรู้เรื่องข้าว ตั้งแต่เรื่องของเมล็ดพันธุ์ การเตรียมดินก่อนการปลูก การปลูก การดูแลระหว่างการปลูกและการเก็บเกี่ยว การเก็บรักษา (Division of Rice Research and Development, 2016)

ทักษะอาชีพเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ความสามารถที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพเฉพาะ (Brewer, 2013) ซึ่งมีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพทุกอาชีพและยังสามารถส่งผลให้เกิดความสำเร็จในอาชีพ เมื่อมีทักษะอาชีพที่สูงประกอบกับความมุ่งมั่น ใฝ่รู้ ต้องการความสำเร็จ จะทำให้มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพได้มาก และอาชีพทำนาก็เป็นอาชีพหนึ่งที่จะต้องอาศัยทักษะความชำนาญสูง เมื่อมีการเปลี่ยนรูปแบบตามยุคสมัย ผู้ประกอบอาชีพทำนาจะต้องพัฒนาทักษะให้เท่าทันเช่นกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (research and development) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and development) เพื่อสร้างและตรวจสอบเครื่องมือวัดทักษะและศึกษาพัฒนาการในทักษะอาชีพ โดยมีกระบวนการวิจัยที่แบ่งออกเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 การสร้างแบบวัดทักษะอาชีพของคนในชุมชน

1) ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย คือ

- (1) ศึกษาเอกสารการพัฒนาแบบวัดทักษะอาชีพ
- (2) กำหนดโครงสร้างของแบบวัดทักษะอาชีพของบริบทชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย
- (3) สร้างข้อคำถามของเครื่องมือวัดทักษะอาชีพของบริบทชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย

ระยะที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบวัดทักษะอาชีพของคนในชุมชน

1) กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (subject matter experts) 9 ท่าน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทำนาหรือมีประสบการณ์ด้านการเกษตร การทำนา อย่างน้อย 5 ปี หรือ มีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกในด้านเกษตรกรรม และคนในชุมชนฐานราก ในพื้นที่ของการทำนาคำถามสอบปราบ จำนวน 30 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดทักษะอาชีพที่มีรูปแบบการตอบแบบสองตัวเลือกและแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

3) ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

(1) นำส่งแบบวัดทักษะอาชีพ ให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (subject matter experts) ประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความตรงของแบบวัดทักษะในอาชีพ

(2) หลังจากได้รับผลการประเมินและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (subject matter experts) เพื่อให้ได้ลักษณะเฉพาะของแบบวัดทักษะในอาชีพที่มีคุณภาพเพื่อนำไปวัดทักษะต่อไป

(3) จากนั้นนำแบบวัดทักษะอาชีพที่ได้รับการปรับปรุง ไปวัดทักษะอาชีพคนในชุมชนฐานราก โดยใช้เวลาในการทดสอบ 25 นาที

(4) นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจให้คะแนน โดยเป็นตรวจให้คะแนนแบบ 0,1

(5) จากนั้น นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบวัดทักษะอาชีพ

4) การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (subject matter experts) 9 ท่าน และเมื่อได้รับข้อมูลการประเมินแล้ว นำข้อมูลไปวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้เทคนิค content validity ratio (CVR) (Lawshe, 1975) ซึ่งเป็นวิธีการวิเคราะห์สัดส่วนของจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เห็นด้วยหรือเห็นว่าจำเป็นในแต่ละข้อคำถาม การวิเคราะห์นั้นหาได้จากสูตรการคำนวณ

$$CVR = \frac{n_e - \frac{N}{2}}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ CVR คือ ค่า content validity ratio n_e คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (subject matter experts) ที่เห็นด้วยหรือเห็นว่าจำเป็นและ N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (subject matter experts) ทั้งหมด Lawshe (1975) ได้เสนอแนะค่า CVR ควรมีค่าน้อย .78 ข้อคำถามจึงจะถูกคงไว้ในแบบวัด

นอกจากนั้นแล้ว ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทักษะในอาชีพจากคนในชุมชนฐานราก จำนวน 30 คน และเมื่อได้รับข้อมูลครบถ้วน ข้อมูลจะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงบรรยายและการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้การทดสอบ t-test เพื่อตรวจสอบความสามารถในการจำแนกโดยเปรียบเทียบคะแนนของกลุ่มผู้ได้คะแนนสูงกับกลุ่มผู้ได้คะแนนต่ำ ตามเกณฑ์การจัดกลุ่ม กลุ่มละ 27% ของคนทั้งหมด และตรวจสอบความเที่ยงโดยพิจารณาความสอดคล้องภายในจากสูตร Cronbach's alpha

ระยะที่ 3 ทดสอบการวิเคราะห์ทักษะอาชีพของคนในชุมชน

1) กลุ่มเป้าหมาย คือ คนในชุมชนฐานรากในพื้นที่ของการทำนุอำเภอสบปราบ ที่เข้ารับการพัฒนาทักษะอาชีพจำนวน 45 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดทักษะอาชีพ ที่มีรูปแบบการตอบแบบสองตัวเลือก และโดยมีการให้คะแนนแบบ 0,1

3) ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

(1) นำแบบวัดทักษะในอาชีพที่ได้การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการวัดทั้งหมด 2 ครั้ง และมีระยะห่างของการวัด 6 สัปดาห์ และใช้เวลาในการทดสอบ 20 นาที

(2) นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจให้คะแนน โดยเป็นตรวจให้คะแนนแบบ 0,1

(3) จากนั้นนำข้อมูลที่มาวิเคราะห์ทักษะอาชีพของคนในชุมชน

(4) เขียนสรุปรายงาน

4) การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากคนในชุมชนฐานรากในพื้นที่ของการทำนุอำเภอสบปราบ ที่เข้ารับการพัฒนาทักษะอาชีพจำนวน 45 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบอาสาสมัคร (voluntary selection) และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงบรรยายและการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เพื่อตรวจสอบผลสะท้อนของพัฒนาการ

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดทักษะอาชีพของคนในชุมชน

แบบวัดทักษะในอาชีพมีรูปแบบการตอบแบบสองตัวเลือกและโดยมีการให้คะแนนแบบ 0, 1 ที่มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 25 ข้อ ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้เทคนิค content validity ratio (CVR) พบว่า ข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ มีค่า CVR ผ่านค่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งคำนวณโดย Lowell Schipper (Lawshe, 1975) ที่ .78 อย่างไรก็ตาม มีข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ คือ ข้อคำถามที่ 4, 7, 8, 11, 14, 16, 22, 24 และ 25 มีค่าต่ำกว่าค่าเกณฑ์มาตรฐาน ดังตารางที่ 1 ดังนั้น ข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ ที่มีค่าผ่านค่าระดับมาตรฐานจะถูกคงไว้เพื่อใช้วัดทักษะอาชีพของคนในชุมชน

ตารางที่ 1 ค่า content validity ratio (CVR) ของ Lawshe รายข้อคำถาม

ข้อคำถามที่	CVR	ข้อคำถามที่	CVR
1	0.78	14	0.56
2	1.00	15	0.78
3	0.78	16	0.33
4	0.56	17	0.78
5	1.00	18	0.78
6	0.78	19	1.00
7	0.56	20	0.78
8	0.33	21	0.78
9	1.00	22	0.56
10	0.78	23	0.78
11	0.56	24	0.56
12	1.00	25	0.56
13	0.78		

ผลการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเพื่อสะท้อนความสามารถในการจำแนกของเครื่องมือวัดทักษะอาชีพของคนในชุมชน พบว่า ข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ สามารถจำแนกความสามารถของผู้ตอบได้ และมีข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ คือ ข้อคำถามที่ 1, 6, 9, 12 และ 23 ที่ไม่สามารถจำแนกความสามารถของผู้ตอบได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย รายข้อคำถาม

ข้อคำถามที่	ค่าเฉลี่ย		t	Sig.	การแปลผล
	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ			
1	0.57	0.49	0.85	1.19	ข้อคำถามไม่สามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้
2	0.90	0.34	3.21	0.01*	ข้อคำถามสามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้
3	0.83	0.42	2.08	0.02*	ข้อคำถามสามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้
5	0.84	0.54	2.09	0.05*	ข้อคำถามสามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้
6	0.83	0.71	1.47	0.17	ข้อคำถามไม่สามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้
9	0.71	0.68	1.05	0.34	ข้อคำถามไม่สามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้
10	0.90	0.18	3.89	0.01*	ข้อคำถามสามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้

ข้อคำถามที่	ค่าเฉลี่ย		t	Sig.	การแปลผล
	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ			
12	0.74	0.23	3.52	0.01*	ข้อคำถามไม่สามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้
13	0.87	0.34	3.08	0.03*	ข้อคำถามสามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้
15	0.78	0.48	1.85	0.05*	ข้อคำถามสามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้
17	0.83	0.42	2.08	0.02*	ข้อคำถามสามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้
18	0.94	0.64	2.10	0.05*	ข้อคำถามสามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้
19	0.89	0.21	4.10	0.00*	ข้อคำถามสามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้
20	0.80	0.43	0.05	0.04*	ข้อคำถามสามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้
21	0.78	0.29	3.10	0.00*	ข้อคำถามสามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้
23	0.60	0.56	0.85	1.12	ข้อคำถามไม่สามารถแยกกลุ่มผู้ตอบได้

* $p < .05$

ผลการตรวจสอบความเที่ยง(reliability)ของเครื่องมือ โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.63 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค	จำนวนข้อคำถาม
0.63	16

2. ผลวิเคราะห์พัฒนาการของทักษะอาชีพของคนในชุมชน

ผลการวิเคราะห์พัฒนาการของทักษะอาชีพของคนในชุมชนที่ผ่านกระบวนการพัฒนาและกิจกรรม โดยดำเนินการวัดทักษะอาชีพจำนวนสองครั้ง พบว่า ทักษะอาชีพของคนในชุมชนหลังจากการได้รับการจัดกิจกรรมสูงกว่า ก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะอาชีพของคนในชุมชนสูงขึ้นโดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ยทักษะอาชีพหลังจากการได้รับการจัดกิจกรรมและก่อนการจัดกิจกรรมเท่ากับ 3.39 ได้ผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์พัฒนาการของทักษะอาชีพของคนในชุมชน

	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ผลต่าง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	Sig.
วัดครั้งที่ 1	12	5.73	-	1.43	.021*
วัดครั้งที่ 2	12	9.12	+3.39	.68	

* $p < .05$

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะอาชีพของคนในชุมชนฐานราก เขตพื้นที่อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง พบว่า ข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ จากข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 25 ข้อ ของแบบวัดทักษะอาชีพผ่านเกณฑ์การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และเมื่อตรวจสอบความสามารถในการจำแนกความสามารถของผู้ตอบนั้น มีข้อ

คำถามจำนวน 12 ข้อ สามารถการจำแนกได้ดี และมีข้อคำถามที่ไม่สามารถจำแนกความสามารถของผู้ตอบได้จำนวน 4 ข้อ ซึ่งถือว่าเป็นข้อคำถามที่มีจำนวนเกินครึ่งหนึ่งของข้อคำถามของแบบวัดทักษะอาชีพทั้งหมด ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าแบบวัดทักษะอาชีพ สามารถจำแนกกลุ่มผู้ตอบได้ดีพอสมควร ซึ่งแบบวัดมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบสองตัวเลือก และมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบ 0, 1 ทำให้แบบวัดมีความแปลกใหม่สำหรับการวัดทักษะอาชีพของคนในชุมชน ที่คุ้นเคยกับแบบวัดที่มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีจุดเด่นและความสะดวกที่นำไปใช้กับคนในชุมชนได้ดี สอดคล้องกับการวิจัยของ Phornprasert et al. (2020) ที่พัฒนาแบบวัดและเกณฑ์ปกติ ซึ่งแบบวัดมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก พบว่า ความตรงเชิงเนื้อหา ค่าอำนาจจำแนก และความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามผ่านเกณฑ์ทุกข้อ อย่างไรก็ตาม ค่าความเที่ยงของแบบวัดทักษะอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง และการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา มีการดำเนินการผ่านเทคนิคการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ หรือการมี expert panel ร่วมตรวจสอบ ทำให้การตรวจสอบมีความเชื่อมั่นมากขึ้น ดังเช่นผลการวิจัยของ Kholis, Kartownagiran & Mardapi (2020) เช่นกัน

นอกจากนั้นผลการวัดพัฒนาการของทักษะอาชีพของคนในชุมชน หลังจากการได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะ พบว่า ทักษะอาชีพของคนในชุมชนหลังจากการได้รับการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทักษะอาชีพของคนในชุมชนสูงขึ้นโดยมีผลต่างเท่ากับ 3.39 ซึ่งเป็นผลสะท้อนที่ดีจากการพัฒนาโดยใช้กิจกรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lertwathanawanit (2017) ที่พบว่าผลของการใช้กิจกรรมส่งเสริมทักษะอาชีพทำให้ทักษะอาชีพและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพสูงขึ้น และการพัฒนาความรู้ด้านการเกษตรผ่านความมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนชุมชนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะด้านการเกษตรได้ดีเช่นกัน (Changchai et al., 2017)

สรุปผล

ผลการพัฒนาเครื่องมือประเมินทักษะอาชีพของคนในชุมชน เขตพื้นที่อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง พบว่าข้อคำถาม 12 ข้อ ของแบบวัดทักษะอาชีพผ่านเกณฑ์การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและมีความสามารถในการจำแนกความสามารถของผู้ตอบได้ดี และผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัดทักษะอาชีพ ด้วยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.63 ซึ่งแปลผลได้ว่าแบบวัดทักษะอาชีพมีความเที่ยงปานกลาง และผลการวัดพัฒนาการของทักษะอาชีพของคนในชุมชนหลังจากการได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะ พบว่า ทักษะอาชีพของคนในชุมชนหลังจากการได้รับการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ทักษะอาชีพของคนในชุมชนสูงขึ้น มีผลต่างของค่าเฉลี่ยทักษะอาชีพหลังจากการได้รับการจัดกิจกรรมและก่อนการจัดกิจกรรมเท่ากับ 3.39

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยพบว่า เครื่องมือวัดทักษะอาชีพสามารถวัดและการจำแนกความสามารถของผู้ตอบได้ดี หากนำเครื่องมือวัดทักษะอาชีพไปใช้ ควรชี้แจงให้ผู้ตอบได้เข้าใจลักษณะการตอบให้ชัดเจน เพื่อที่จะสามารถวัดระดับทักษะ

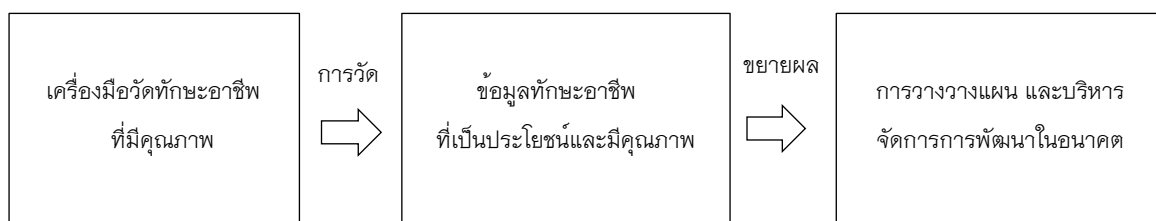
อาชีพของบุคคลนั้นได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้น สารสนเทศจากการใช้เครื่องมือวัดทักษะอาชีพสามารถนำไปขยายผลวางแผนในกระบวนการพัฒนาทักษะอาชีพของคนในชุมชนได้ต่อไป

2. ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการตรวจให้คะแนนแบบ 0,1 เพื่อการเพิ่มความตรงของผลการวัดกับทักษะเฉพาะบุคคลมากขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาเรื่องการให้คะแนนแบบหลายค่า โดยคำตอบแต่ละข้อจะมีค่าคะแนนตามลำดับความถูกต้องและเหมาะสม และเนื่องจากการพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะอาชีพครั้งนี้อยู่ในรูปแบบ การตอบลงในกระดาษ ซึ่งจะต้องใช้เวลามากในดำเนินการบันทึกลงในฐานข้อมูลสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรพิจารณาการพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะอาชีพในรูปแบบออนไลน์ หรือผ่านรูปแบบของการวัดบนแอปพลิเคชัน เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และลดความผิดพลาดและสูญหายของข้อมูลระหว่างการบันทึกฐานข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนาเครื่องมือวัดทักษะอาชีพที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเครื่องมือวัดทักษะอาชีพที่มีประสิทธิภาพจะนำไปสู่ข้อมูลที่มีคุณภาพได้เป็นอย่างดี และมีประโยชน์ต่อการส่งเสริมทักษะในอาชีพในการทำนาของคนในชุมชน และข้อมูลพัฒนาการของการพัฒนาทักษะอาชีพในการทำนาของคนในชุมชน สามารถนำไปขยายผล วางแผน และบริหารจัดการการพัฒนาในอนาคต และมีฐานข้อมูลทักษะอาชีพของคนในท้องถิ่น

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

References

- Brewer, L. (2013). *Enhancing Youth Employability: What? Why? and How? Guide to Core Work Skills*. International Labour Office, Skills and Employability Department. Retrieved August 1, 2021, from https://www.oitcenterfor.org/sites/default/files/file_publicacion/wcms_213452_0.pdf
- Changchai, A., Srisuantang, S., & Tanpichai, P. (2017). The Development of the Agricultural Learning Activities through Community Participation: A Case Study of Kasetsart University Laboratory School, Kamphaeng Sean Campus. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 10(2), 1544–1560.

- Department of skill Development (2018). *Skill Development Quality Assurance*. Retrieved July 18, 2021, from <https://www.dsd.go.th/DSD/Doc?page=4>
- Division of Rice Research and Development (2016). *Rice knowledge Bank*. Retrieved July 21, 2021, from <https://www.ricethailand.go.th/rkb3/>
- Equitable Education Fund. (2018). *Equitable Education Fund Act*. Cabinet and royal gazette publishing office. Retrieved July 21, 2021, from <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/ DATA/PDF/2561/A/033/1.PDF>
- Kelley, A. C., & Bridges, C. (2005). Introducing Professional and Career Development Skills in the Marketing Curriculum. *Journal of Marketing Education*, 27(3), 212–218.
- Hendrickson, A., Huff, K., & Luecht, R. (2010). Claims, Evidence, and Test Specification. *Applied Measurement in Education*, 23(4), 358–377.
- Johnson, D. W. (1993). *Reaching out: Interpersonal Effectiveness and Self-actualization* (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Kanchanawasri, S. (2009). *Classical Test Theory* (6th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University
- Kholis, N, Kartownagiran, B., & Mardapi, D. (2020). Development and validation of an instrument to measure a performance of vocational high school. *European Journal of Educational Research*, 9(3), 955– 966.
- Lawshe, C. H. (1975) A Quantitative Approach to Content Validity. *Personnel Psychology*, 28, 563–575.
- Lertwathanawanit, S. (2017). *The Development of Activities for Learner's Development by Project Based Learning to Enhance Career Skills and Career Attitudes for High School Students* (Master of Education). Silpakorn University.
- McClelland, D.C. (1985). How Motives, Skills, and Values Determine what People do. *American Psychologist*, 40(7), 812 – 825.
- Pasiphol, S., (2013). *Educational Measurement and Evaluation*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Phornprasert, W., Parnichparinchai, T., Prachanban, P., & Ongardwanich, N. (2020). The Development of Student Digital Citizenship Scale and Norms in Higher Education Institutions. *Journal of Education Naresuan University*, 22(3), 217–234.
- Super, E. D., & Crites, O. J. (1968). *Appraising Vocational Fitness*. Delhi: Universal Book Stall.